

НАТО після БУХАРЕСТА

Допомога Афганістану, об'єднання Європи, поглиблення партнерства, реагування на нові виклики

Бухарестський саміт НАТО відбувся у період з 2 до 4 квітня 2008 року та став найбільш масштабною зустріччю на найвищому рівні в історії НАТО. У ньому взяли участь понад 60 країн разом із чільними представниками багатьох провідних міжнародних організацій, зокрема Генеральний секретар ООН та президент Європейської комісії. На саміті було знову підтверджено готовність НАТО тісно взаємодіяти зі світовою спільнотою у подоланні спільних викликів XXI століття, а також відзначено унікальний внесок Альянсу у підтримання безпеки і стабільності за умов швидко змінюваного стратегічного середовища.

У Бухаресті лідери держав Альянсу підкреслили відданість НАТО її довготерміновому завданню із допомоги Афганістану, а також потребу у тісній координації зусиль з усіма державами та міжнародними організаціями, задіяними в зусиллях, що мають на меті досягти прогресу в Афганістані. Знову проявивши вірність своїй політиці відкритих дверей, а також прагненню укріпити безпеку і стабільність в Європі, лідери держав Альянсу запросили Албанію та Хорватію розпочати переговори про вступ до НАТО, а також ухвалили рішення, що Україна і Грузія можуть одного дня стати членами Альянсу. Керівники держав НАТО також наголосили на готовності Альянсу продовжувати місію сил КФОР у Косові та Навчальну місію в Іраку. Крім цього, Альянс готовий і надалі підтримувати Африканський союз у його діях у Судані та Сомалі. Вони також надали подальшого поштовху поточним ініціативам у галузі трансформації, щоб досягти відповідності оперативним критеріям та вимогам новітніх загроз у галузі безпеки. З цієї метою вони, зокрема, оприлюднили спільну заяву щодо протиракетної оборони. Керівники Альянсу також провели плідне обговорення з президентом Російської Федерації стосовно шляхів подальшої співпраці між Альянсом та Росією у подоланні викликів у галузі безпеки.

Допомога Афганістану

У Бухаресті лідери Альянсу підкреслили, що євроатлантична, і світова загалом, безпека тісно пов'язана із ситуацією в Афганістані і залежить від того, чи буде там мирна, демократична держава, яка ґрунтувалася б на повазі до прав людини та була позбавлена терористичної загрози. Саме тому діяльність Міжнародних сил сприяння безпеці (МССБ) згідно з мандатом ООН залишається першорядним завданням НАТО. Було також зазначено, що відколи НАТО перебрала на себе командування МССБ у серпні 2003 року, в країні було досягнуто істотного успіху, але багато проблем залишаються нерозв'язаними. Ці проблеми стосуються не лише афганського уряду, але й НАТО та решти світової спільноти.

Альянс здавна наполягав на комплексному підході до проблем Афганістану та інших викликів у галузі безпеки, які потребують об'єднання зусиль цивільних та військових. У Бухаресті такий комплексний підхід було продемонстровано наочно: у засіданні, присвяченому Афганістану, крім країн Альянсу взяли участь партнери по МССБ, президент Афганістану, Генеральний секретар ООН, президент Єврокомісії, Верховний представник ЄС, керівний директор Світового банку, а також заступник міністра закордонних справ Японії. Ця зустріч позначила нову сторінку у діяльності міжнародної спільноти в Афганістані. Віднині першорядного значення набувають не суто військові дії із забезпечення безпеки та стабільності, а зусилля у галузі відбудови під проводом цивільних фахівців, а також передача відповідальності самим афганцям.

Країни, які надають війська до складу МССБ, ухвалили стратегічне бачення проблеми Афганістану, керуючись чотирма основними принципами, а саме:

- неухильною відданістю усіх учасників на тривалу перспективу;
- підтримкою подальшого укріплення керівництва та відповідальності афганської влади;
- комплексним підходом з боку світової спільноти, об'єднанням зусиль військових та цивільних; а також
- розширенням співробітництва та активнішою участю сусідів Афганістану, насамперед Пакистану.

На додаток країни, що виділяють війська до складу МССБ, ухвалили комплексний військово-політичний стратегічний план стосовно Афганістану, в якому викладено чіткі та досяжні орієнтири, щоб зробити зусилля більш цілеспрямованими, а оцінку прогресу – об'єктивнішою. У Плані також містяться настанови з приводу підвищення ефективності взаємодії з афганським урядом та іншими міжнародними організаціями. І, нарешті, деякі держави Альянсу та партнери зголосилися виділити додаткові війська до складу МССБ, а також запропонували інші види підтримки.

На Бухарестському саміті було знову підтверджено – НАТО залишається цілком відданою своєму зобов'язанню щодо побудови цілісної, мирної та вільної Європи. Албанія і Хорватія були запрошені розпочати переговори про вступ до Альянсу. За планом, протоколи про вступ мають бути підписані до кінця липня 2008 року, а процес ратифікації має завершитися невдовзі по тому. Саміт знову довів – двері НАТО залишаються відкритими для усіх демократичних європейських держав, які готові та здатні взяти на себе зобов'язання, що випливають із членства в Організації.

Подібно до Албанії та Хорватії, колишня Югославська Республіка Македонія* протягом кількох років також брала участь у програмі НАТО «План дій щодо членства» (ПДЧ) з метою підготовки до можливого вступу до НАТО. Лідери держав Альянсу дійшли згоди, що цій країні буде запропоновано приєднатися до НАТО, щойно буде знайдено взаємоприйнятний компроміс стосовно її офіційної назви. В НАТО нині тривають переговори з цього питання.

Грузія та Україна ведуть з НАТО Інтенсифікований діалог щодо їхніх прагнень до членства та відповідних реформ. Лідери держав НАТО погодилися надати цим двом країнам перспективу членства, а також вирішили, що Альянс повинен активно співпрацювати з цими двома державами з метою вирішення нерозв'язаних питань, які перешкоджають їх долученню до ПДЧ. У грудні 2008 року міністри закордонних справ країн НАТО вперше проаналізують успіхи, досягнуті кожною із цих країн у цьому напрямі.

Відгукнувшись на євроатлантичні прагнення та зусилля в галузі реформування Боснії та Герцеговини й Чорногорії, цим двом країнам було також запропоновано розпочати процес Інтенсифікованого діалогу без упередження щодо будь-якого можливого рішення Альянсу стосовно майбутнього членства. Країни – члени Альянсу також висловили свою готовність поглибити співпрацю із Сербією, насамперед шляхом розробки Індивідуального плану в галузі партнерства, а також погодилися розглянути прохання Сербії розпочати процес Інтенсифікованого діалогу з Альянсом.

Керівники держав Альянсу знову підкреслили свою відданість забезпеченню стабільності на усій території Балкан та проголосили, що потужні Сили Косова (КФОР) під проводом НАТО, які були розгорнуті в краї, починаючи з червня 1999 року, продовжуватимуть залишатися в Косові відповідно до Резолюції Ради Безпеки ООН № 1244. НАТО та КФОР і надалі співпрацюватимуть з місцевим урядом, а також з ООН, Європейським союзом та іншими міжнародними гравцями з метою забезпечення побудови в Косові стабільного, демократичного, багатоетнічного та мирного суспільства.

** Туреччина визнає конституційну назву Республіки Македонія.*

Поглиблення партнерства

Країнам-партнерам НАТО небадуже, яким чином Альянс функціонує сьогодні. Серед механізмів партнерства, чинних в НАТО, – Рада євроатлантичного партнерства (РЄАП); Особливе партнерство з Росією та Україною; Середземноморський діалог з сімома країнами у Північній Африці та на Близькому Сході; Стамбульська ініціатива співпраці відкрита для участі держав регіону Перської затоки; а також менш формалізовані двосторонні відносини із країнами в усьому світі. Під час зустрічі в Бухаресті керівники Альянсу підкреслили, що і надалі зацікавлені в участі партнерів у місіях та операціях НАТО і намагатимуться пристосувати діалог та співпрацю до потреб і занепокоєнь окремих країн.

Під час неформального робочого обіду глави держав та урядів РЄАП привітали рішення Мальти відновити участь у програмі «Партнерство заради миру» та вступити до РЄАП. (Мальта приєдналася до ПЗМ у квітні 1995 року, але у жовтні 1996 року призупинила участь).

Під час засідання Комісії Україна – НАТО (КУН) президент України подякував країнам НАТО за «чіткий сигнал», який вони дали стосовно перспектив відносин між Україною та НАТО, коли заявили, що Україна може стати членом Альянсу. Лідери держав Альянсу привітали успіхи України у втіленні оборонної реформи та реформи структур безпеки і висловили вдячність за її істотний внесок у проведення операцій та місій під керівництвом НАТО.

Лідери країн Альянсу також зустрілися з президентом Російської Федерації. Це було перше засідання на найвищому рівні Ради НАТО-Росія (РНР) з моменту її заснування у травні 2002 року. Лідери країн РНР підтвердили, що відносини між НАТО та Росією мають стратегічне значення, а РНР є неоцінним форумом для ведення відвертого політичного діалогу, зокрема, з тих питань, де НАТО та Росія мають розбіжності у поглядах. До початку засідання Ради НАТО-Росія сторони підписали угоду про спрощення транзиту територією Росії невійськового обладнання, яке призначається для сил НАТО в Афганістані.

Країни – члени Альянсу закликали до подальшого поглиблення співробітництва між НАТО та ООН з метою збереження миру та підтримання безпеки в усьому світі, та підкреслили цінність ефективної та дієвої

координації зусиль між цими двома організаціями. Вони також наголосили, що рішуче налаштовані здійснити подальше вдосконалення стратегічного партнерства між НАТО та ЄС, яке охоплює широке коло питань спільної заінтересованості. Це партнерство набуває дедалі більшої ваги в рамках співпраці в Афганістані та Косові. Лідери держав Альянсу зазначили: «зміцнення ЄС сприятиме нашій спільній безпеці».

Реагування на нові виклики

Під час зустрічі в Бухаресті лідери країн Альянсу підкреслили, що НАТО повинна бути здатною і в подальшому проводити свої заплановані операції, а також виконувати увесь спектр місій. З огляду на це, вони надали нового імпульсу та скерували процес поточної трансформації Альянсу, його збройних сил та оборонного потенціалу. Вони також наголосили на необхідності здійснити адаптацію структур та процедур у штаб-квартирі НАТО та доручили Генеральному секретареві виробити відповідні пропозиції до наступного саміту, який відбудеться у 2009 році.

На Бухарестському саміті було досягнуто широкого консенсусу з приводу того, що, крім готовності до своїх нинішніх завдань, насамперед поточних місій та операцій, НАТО повинна бути готова до нових, нетрадиційних викликів, таких як розповсюдження зброї масового знищення, кібернетичні напади або порушення енергопостачання.

Лідери держав Альянсу визнали, що передбачене розгортання елементів протиракетної оборони США в Європі сприятиме захистові багатьох членів Альянсу. Вони також погодилися, що ці елементи ПРО мають входити до складу будь-якої майбутньої архітектури протиракетної оборони, яка охоплюватиме усі держави НАТО. На наступному саміті 2009 року будуть розглянуті варіанти всеохоплюючої архітектури протиракетної оборони, яка покривала б територію усіх держав – членів Альянсу, що не потрапляють під захист американської системи ПРО в Європі. Лідери країн НАТО закликали Росію скористатися можливостями співпраці у галузі протиракетної оборони, що їх пропонують США, та проголосили, що готові вивчити можливості в належний час об'єднати системи ПРО США, НАТО та Російської Федерації.

Лідери Альянсу ухвалили політику в галузі захисту від кібертероризму, наголосивши, що НАТО та всі її держави-члени повинні бути в змозі забезпечувати захист ключових інформаційних систем; обмінюватися передовим досвідом у цій сфері; а також мати ресурси, щоб у разі кібернетичного нападу бути спроможними допомогти іншим країнам Альянсу на їхнє прохання. Вони очікують на продовження розвитку потенціалу НАТО в галузі протистояння кібертероризму, а також зміцнення зв'язків між НАТО та національними органами, що опікуються цими питаннями.

Крім цього, лідери держав Альянсу також взяли до уваги звіт про роль НАТО з питань енергетичної безпеки, в якому сформульовані керівні принципи та викладені можливі варіанти й рекомендації щодо подальших заходів, насамперед у п'ятих галузях, де НАТО могла б бути особливо корисною, а саме: поєднання та обмін інформацією та розвідданими; поширення стабільності; розвиток міжнародного та регіонального співробітництва; участь у ліквідації наслідків надзвичайних станів; а також допомога у захисті ключової цивільної інфраструктури. Те, наскільки успішними будуть ці дії, покаже аналіз, який буде здійснено на саміті 2009 року.

Після Бухареста

Лідери держав Альянсу домовились зустрітися знову наступного року у Страсбурзі (Франція) та Келі (Німеччина) з нагоди святкування 60-ї річниці створення НАТО. Саміт дасть змогу проаналізувати перебіг трансформації НАТО, а також по-новому сформулювати і зміцнити бачення Альянсом своєї ролі у реагуванні на загрози, що продовжують виникати у XXI сторіччі. Було вирішено, що до саміту 2009 року буде розроблено Декларацію про безпеку Альянсу для затвердження главами держав та урядів. Документ прокладе подальший шлях для виконання цього важливого завдання.

**NATO Public Diplomacy Division /
Division Diplomatie publique de l'OTAN
1110 Brussels / 1110 Bruxelles
Belgium / Belgique
natodoc@hq.nato.int
www.nato.int**